

บทความวิจัย

การจัดการขยะมูลฝอย โดยชุมชนมีส่วนร่วม อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร*

Solid Waste Management by Participation Community of

Langsuan District Chumphon Province

สิทธิพร รอดปังหวาน¹

Sittiporn Rodpangwan²

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
เลขที่ 272 หมู่ที่ 9 ตำบลขุนทะเล อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84100.

Faculty of Humanities and Social Sciences, Suratthani Rajabhat University

No.272 Moo 9, KhunTale Subdistrict, Mueang Suratthani District,

Suratthani Province 84100.

* Corresponding author E-mail: sittipornrodpangwan@gmail.com

วันที่รับบทความ : 3 ตุลาคม 2567 วันที่แก้ไขบทความ : 27 กุมภาพันธ์ 2568

วันที่ตอบรับ : 26 เมษายน 2568 วันที่เผยแพร่ : มิถุนายน 2568

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิจัย เรื่อง “การจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนมีส่วนร่วม อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, ปี พ.ศ. 2567

¹ ดร.สิทธิพร รอดปังหวาน, อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

² Dr.Sittiporn Rodpangwan, Lecturer, Community Development Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suratthani Rajabhat University

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษา (1) บริบททั่วไปและการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน (2) การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนหาดยาย และ (3) ประเมินการมีส่วนร่วมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนหาดยาย เป็นการวิจัยแบบผสม กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 42 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย นายกองค์รปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหลังสวน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหาดยาย ผู้นำชุมชน และตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 378 คน

ผลการศึกษาพบว่า อำเภอหลังสวน แบ่งเขตการปกครองเป็น 12 ตำบล การจัดการขยะดำเนินการโดยองค์รปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ยังคงมีปัญหา โดยใช้เทคนิค AIC ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนใน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ให้ความรู้ ร่วมคิดโครงการ และนำสู่การปฏิบัติ โดยได้ 15 โครงการนำร่องในตำบลหาดยาย ผลประเมินพบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($= 3.77$) ด้านการมีส่วนร่วม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($= 3.61$) และด้านความพึงพอใจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($= 3.67$)

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนของการจัดการขยะมูลฝอย โดยเน้นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายและต่อเนื่อง ให้ความสำคัญกับนโยบายรักษาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน จัดทำแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน และจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็น เช่น งบประมาณ อุปกรณ์ บุคลากร และสถานที่กำจัดขยะอย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: การจัดการขยะมูลฝอย, ชุมชน, การมีส่วนร่วมของชุมชน

Abstract

This research article aims to study (1) the general context and solid waste management practices of the community, (2) the community participation in solid waste management in Hat Yai Subdistrict, and (3) the evaluation of community participation in solid waste management in Hat Yai Subdistrict. This is a mixed-methods research. The target group, selected through purposive sampling, consisted of 42 individuals, including the mayor of the local administrative organization in Lang Suan District, members of the Hat Yai Subdistrict Administrative Organization Council, community leaders, and representatives of relevant agencies. The sample group consisted of 378 individuals.

The results revealed that Lang Suan District is divided into 12 subdistricts. Waste management is handled by local administrative organizations; however, problems still persist. The AIC (Appreciation, Influence, Control) technique was used to promote community participation in three stages: providing knowledge, joint project planning, and implementation. This led to 15 pilot projects in Hat Yai Subdistrict. Evaluation results indicated that: overall knowledge and understanding were at a high level (mean = 3.77); overall participation was at a high level (mean = 3.61); and overall satisfaction was also at a high level (mean = 3.67).

The researcher makes the following recommendations: Community participation should be encouraged in all stages of solid waste management, emphasizing continuous and diverse learning activities. Environmental policies should be prioritized, and the participatory process should be strengthened. A clear action plan should be developed, and necessary resources such as

budget, equipment, personnel, and suitable waste disposal facilities should be appropriately allocated.

Keywords: solid waste management, community, community participation

1. ความนำ

ขยะมูลฝอย เป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศไทย หากขยะมูลฝอยได้รับการจัดการอย่างไม่ถูกต้อง อาจก่อให้เกิดมลพิษ เหตุเดือดร้อน รำคาญ รวมถึงการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิในชั้นบรรยากาศของโลก เมื่อพิจารณาภาพรวมการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2565 มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น 25.70 ล้านตัน ถูกจัดการกันเองโดยบ้านเรือนและชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีบริการเก็บขน จำนวน 1.70 ล้านตัน ถูกคัดแยกเพื่อนำไปใช้ประโยชน์จำนวน 4.00 ล้านตัน ขยะมูลฝอยที่เหลือประมาณ 20.00 ล้านตัน ถูกเก็บขนโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือเอกชนที่ได้รับอนุญาตในการให้บริการเก็บขนไปยังสถานที่คัดแยกหรือกำจัดขยะมูลฝอย ซึ่งมีขยะมูลฝอยได้รับการกำจัดอย่างไม่ถูกต้องประมาณ 5.40 ล้านตัน (Pollution Control Department, 2022, p.1-5)

จังหวัดชุมพร มีปัญหาด้านขยะมูลฝอยตกค้างในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการไม่ถูกต้องเป็นอันดับที่ 37 ของประเทศ มีจำนวน 51,673 ตัน และเป็นจังหวัดที่มีวิกฤตปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอย ลำดับที่ 16 ของประเทศ (Pollution Control Department, 2017, p.29-35) โดยมีสถานที่กำจัดและสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยที่เปิดดำเนินการ จำนวน 15 แห่ง แต่มีสถานที่กำจัดขยะที่ให้บริการโดยเทศบาลเมืองหลังสวนเพียงแห่งเดียวที่ดำเนินการกำจัดอย่างถูกต้องโดยการฝังกลบ ในปี พ.ศ. 2565 มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในจังหวัดชุมพร จำนวน 446 ตันต่อวัน มีปริมาณขยะที่กำจัดอย่างไม่ถูกต้องจำนวน 186 ตันต่อวัน (Pollution Control Department, 2022, p.18-29)

สำหรับการจัดการขยะมูลฝอยในเขตอำเภอลำสน จังหวัดชุมพร ซึ่งมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 12 แห่ง โดยมีขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น 91.37 ตัน/วัน (Pollution Control Department, 2017, p.323) ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บริการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งยังมีขยะตกค้างอยู่จำนวนมาก โดยขยะมูลฝอยส่วนใหญ่เกิดจากชุมชน จึงจำเป็นต้องมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับพิษภัยและอันตรายอันเกิดจากขยะมูลฝอย และปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่กระบวนการลด คัดแยก การเก็บรวบรวม การเก็บขน และการจัดการขยะขั้นสุดท้าย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอย อีกทั้ง ยังก่อให้เกิดรายได้และลดค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะมูลฝอยอีกด้วย

จากปัญหาเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดการขยะมูลฝอย โดยชุมชนมีส่วนร่วม อำเภอลำสน จังหวัดชุมพร เพื่อเป็นแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมในหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน เพื่อนำไปแก้ปัญหาขยะมูลฝอยให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนต่อไป

2. บริบททั่วไปและการจัดการขยะมูลฝอย อำเภอลำสน จังหวัดชุมพร

การศึกษาบริบททั่วไปและการจัดการขยะมูลฝอย อำเภอลำสน จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลด้านบริบททั่วไปของชุมชน ด้านสภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย ด้านวิธีการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย และด้านอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอย อำเภอลำสน จังหวัดชุมพร ดังนี้

2.1 บริบททั่วไปของชุมชน อำเภอลำสน จังหวัดชุมพร

อำเภอลำสนเป็นเมืองเก่าแก่ เป็นท้องที่มีผลไม้มากแห่งหนึ่ง จึงสันนิษฐานว่าคำว่า “ลำสน” เพี้ยนมาจากคำว่า “รังสน” หรือ “คลังสน” ซึ่งหมายถึง แหล่งหรือที่รวมของผลไม้ทุกชนิด อำเภอลำสนเป็นหนึ่งในแปดอำเภอของจังหวัดชุมพรมีอาณาเขตทิศเหนือติดต่อกับอำเภอลำตะโก จังหวัดชุมพร ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ทิศตะวันออกติดต่อกับอำเภอไทย ทิศตะวันตกติดต่อกับอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร มีลำน้ำที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำลำสน มีความยาวประมาณ 100 กิโลเมตร ปัจจุบันอำเภอลำสน

หลังสวนประกอบด้วย 12 ตำบล ได้แก่ (1) เทศบาลเมืองหลังสวน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหลังสวนและตำบลขันเงินทั้งตำบล รวมทั้งบางส่วนของตำบลพ้อแดง ตำบลแหลมทราย และตำบลวังตะกอก มี 17 ชุมชน (2) ตำบลท่ามะปลา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่ามะปลาทั้งตำบล มี 9 หมู่บ้าน (3) องค์การบริหารส่วนตำบลนาขา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลนาขาทั้งตำบล มี 13 หมู่บ้าน (4) องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลนาพญา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลนาพญาทั้งตำบล มี 19 หมู่บ้าน (5) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านควนทั้งตำบล มี 18 หมู่บ้าน (6) องค์การบริหารส่วนตำบลบางมะพร้าว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางมะพร้าวทั้งตำบล มี 14 หมู่บ้าน (7) องค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำจืด ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางน้ำจืดทั้งตำบล มี 14 หมู่บ้าน (8) เทศบาลตำบลปากน้ำ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลปากน้ำทั้งตำบล มี 6 หมู่บ้าน (9) องค์การบริหารส่วนตำบลพ้อแดง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพ้อแดง (นอกเขตเทศบาลเมืองหลังสวน) มี 10 หมู่บ้าน (10) องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมทราย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลแหลมทราย (เฉพาะนอกเขตเทศบาลเมืองหลังสวน) มี 12 หมู่บ้าน (11) เทศบาลตำบลวังตะกอก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลวังตะกอก (นอกเขตเทศบาลเมืองหลังสวน) มี 13 หมู่บ้าน และ (12) องค์การบริหารส่วนตำบลหาดยาย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหาดยาย ทั้งตำบล มี 13 หมู่บ้าน (ฐานข้อมูล: องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 12 แห่ง)

2.2 สภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย

สภาพปัญหาขยะมูลฝอย พบว่า ปัญหาขยะมูลฝอยมีมากขึ้นทุกตำบลเนื่องจากมีการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ การขยายตัวของชุมชน และมีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ประกอบกับประชาชนทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ขาดจิตสำนึกที่จะช่วยกันรักษาความสะอาด อีกทั้ง ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนชุมชนที่ติดกับริมแม่น้ำลำคลองหรือชายฝั่งทะเล ประชาชนนำขยะทิ้งลงในแม่น้ำลำคลองเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เกิดสภาพน้ำเน่าเสียเป็นบางพื้นที่ ตลอดจนพืชและสัตว์น้ำตายอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อแหล่งทำมาหากินของประชาชนอย่างยิ่ง นอกจากนี้ ประชาชนบางครัวเรือนมีการปล่อยน้ำเสียจากบ่อเลี้ยงปลา เลี้ยงกุ้ง ฟาร์มหมู ฟาร์มไก่ และน้ำทิ้งจากการอุปโภค

บริโภคและสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ ลงสู่แม่น้ำ ทำให้แม่น้ำลำคลองเน่าเสีย และส่งกลิ่นเหม็น ซึ่งประชาชนไม่เข้าใจถึงผลกระทบเกี่ยวกับปัญหาขยะมูลฝอย นอกจากนี้ ปริมาณขยะมูลฝอยมีมากขึ้นบริเวณพื้นที่ต่าง ๆ เช่น พื้นที่หมู่บ้านจัดสรรและบ้านเช่าที่เป็นห้องแถวประชาชนนำขยะมาทิ้งกองรวมกันไว้ที่ริมถนนหรือบริเวณพื้นที่สาธารณะ และพื้นที่ที่เป็นปัญหามาก คือ ตลาดนัดหรือตลาดเปิดท้ายจะมีขยะตกค้างอยู่จำนวนมากทำให้ส่งกลิ่นเหม็น นอกจากนี้ พฤติกรรมของคนก็มักจะทำหาย เช่น ที่ใดปักป้ายห้ามทิ้งขยะไว้ ที่นั่นก็จะทิ้งขยะเป็นจำนวนมาก จึงทำให้การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนทำได้ค่อนข้างยาก สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ยังขาดเครื่องมือในการจัดการขยะมูลฝอย ไม่มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยและขาดแคลนอุปกรณ์และบุคลากรในการจัดการขยะมูลฝอย ขาดงบประมาณในการจัดการขยะมูลฝอย ไม่มีถึงขยะมูลฝอยให้กับประชาชนอย่างเพียงพอตลอดจนรถเก็บขน

2.3 วิธีการจัดการขยะมูลฝอย

วิธีการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า ในอำเภอหลังสวนมีเทศบาลเมืองหลังสวนเพียงเทศบาลเดียว ที่มีความพร้อมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องตามหลักมาตรฐานการจัดการขยะมูลฝอยโดยการฝังกลบ มีพื้นที่ฝังกลบ จำนวน 59 ไร่ ตั้งอยู่หมู่ที่ 14 ตำบลนาพญา อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร สำหรับการจัดการขยะมูลฝอย โดยเทศบาลเมืองหลังสวน ได้ดำเนินการเบื้องต้นให้กับประชาชน คือ การรณรงค์ส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจและสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนและเยาวชนรู้จักการคัดแยกขยะตั้งแต่ในครัวเรือน โดยนำขยะที่เป็นประโยชน์นำมารีไซเคิลหรือนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น การอบรมให้ความรู้ความเข้าใจการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องและปลูกฝังเยาวชนประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจถึงพิษภัยของปัญหาขยะมูลฝอย โดยไม่ทิ้งขยะลงในแม่น้ำลำคลองหรือพื้นที่สาธารณะ นอกจากนี้ ได้จัดโครงการหรือกิจกรรม เช่น โครงการสร้างจิตสำนึกให้ความรู้และกำหนดแนวทางการคัดแยกขยะต้นทาง โครงการร้านรับซื้อขยะในชุมชนเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน โครงการธนาคารขยะเพื่อสร้างรายได้ให้กับประชาชน โครงการอบรมให้ประชาชนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถคัดแยกขยะได้อย่าง

ถูกต้อง โครงการแปรรูปขยะเป็นมูลค่า เช่น การนำเศษอาหารมาทำเป็นปุ๋ยหมัก น้ำหมัก หรือแก๊สชีวภาพ เป็นต้น โครงการรณรงค์ให้คนในชุมชนเอาขยะที่อันตราย เช่น หลอดไฟ กระป๋องสีสเปรย์ กระป๋องยาฆ่าแมลงและภาชนะต่าง ๆ ที่เป็นอันตรายมาให้กับเทศบาลเมืองหลังสวน โครงการจัดตั้งธนาคารขยะชุมชน เพื่อให้ประชาชนได้มีจิตสำนึกในการคัดแยกขยะและนำมาขายหรือแลกขยะเป็นสิ่งของ โครงการส่งเสริมให้ประชาชนใช้ถุงผ้าหรือการใช้ตะกร้าในการจับจ่ายซื้อของในตลาด กิจกรรมอาสาทำความสะอาดชุมชน โครงการและกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในวันสำคัญของชาติและศาสนา กิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนแต่ละครัวเรือนชุดบ่อเพื่อเก็บกักน้ำเสียในครัวเรือนและส่งเสริมให้บ้านเรือนทุกหลังติดตั้งบ่อดักจับไขมัน เนื่องจากประชาชนปล่อยน้ำทิ้งลงในแม่น้ำลำคลองทำให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสีย และการออกข้อบังคับในหมู่บ้านและการสร้างมาตรการในการทำบทลงโทษสำหรับคนที่ทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง

2.4 การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยในทุกตำบล เนื่องจากประชาชนให้ความสำคัญกับการทำมาหากินเลี้ยงครอบครัวจึงไม่ค่อยให้ความสนใจ และใช้เวลาในการประชุมหรือเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย และประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะและกำจัดขยะที่ถูกต้อง ในส่วนประชาชนที่มีส่วนร่วมก็จะมีความเข้าใจและรับรู้ในการจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างจากประชาชนที่ไม่ได้เข้าร่วมซึ่งจะเฉยและไม่สนใจในการจัดการขยะมูลฝอย โดยส่วนใหญ่การจัดการขยะมูลฝอย ประชาชนเป็นผู้จัดการขยะมูลฝอยกันเอง นอกจากนี้บ้านเรือนที่อยู่บริเวณแม่น้ำลำคลองยังคงทิ้งขยะลงในแม่น้ำลำคลอง แม้มีการณรงค์และประชาสัมพันธ์ แต่ยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร และบางพื้นที่ได้จัดทำป้ายติดไว้ข้างทางหรือพื้นที่สาธารณะห้ามทิ้งขยะมูลฝอย ซึ่งประชาชนให้ความร่วมมืออยู่บ้าง สำหรับโครงการหรือกิจกรรมที่ทำร่วมกันกับหน่วยงานต่าง ๆ เมื่อผู้นำมีโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ประชาชนให้ความร่วมมือพอสมควร แต่เพียงบางครั้งบางคราว ซึ่งโครงการหรือกิจกรรมการจัดการขยะภายในชุมชนไม่ค่อยพัฒนาและสำเร็จตามเป้าหมายเท่าที่ควร เพราะไม่ได้

ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพราะโครงการหรือกิจกรรมหนึ่ง ๆ ทำเพียงครั้งเดียวเป็นช่วงสั้น ๆ ในแต่ละปี และไม่ครอบคลุมทุกหมู่บ้านทุกครัวเรือน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้แต่เพียงรณรงค์และประชาสัมพันธ์เท่านั้น

2.5 อุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอย

อุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีพื้นที่สำหรับใช้เป็นที่พักจัดขยะมูลฝอย ขาดบุคลากรระดับปฏิบัติการที่มีความรู้ความสามารถความชำนาญ ขาดอุปกรณ์ต่าง ๆ ขาดงบประมาณและไม่มีรถให้บริการเก็บขนขยะในชุมชนอย่างทั่วถึง ตลอดจนประชาชนในท้องที่ขาดการมีส่วนร่วม ขาดความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกในการจัดการขยะมูลฝอยไม่คัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง จึงเป็นอุปสรรคในการจัดการและการกำจัดขยะมูลฝอย นอกจากนี้ ประชาชนมีความคิดว่า ขยะมูลฝอยเป็นเรื่องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องจัดการในเรื่องนี้ จึงไม่สนใจกับปัญหาขยะมูลฝอยที่จะเกิดขึ้น ประชาชนยังยึดติดกับการทิ้งขยะแบบเดิม ๆ โดยทิ้งเรี่ยราดทั่วไป หรือกองทิ้งไว้ทำให้มีกลิ่นเหม็นและสกปรก และทิ้งขยะลงทะเลและแม่น้ำลำคลอง โดยคิดว่าการกระทำดังกล่าวเป็นเรื่องปกติธรรมดา นอกจากนี้ ขยะที่เกิดจากการสัญจรไปมาของบุคคลภายในและภายนอกพื้นที่ทิ้งขยะตามริมถนนซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการจัดการ และยังขาดข้อบังคับของหน่วยงานที่ชัดเจนในการดำเนินการกับประชาชนที่ทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง ตลอดจนยังขาดผู้นำภายในชุมชนในการทำงานแก้ปัญหาขยะมูลฝอย หากไม่มีผู้นำในการคิดริเริ่มในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างจริงจัง การมีส่วนร่วมของประชาชนก็ไม่เกิดขึ้น

ผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหลังสวน เพื่อนำไปดำเนินการในพื้นที่ตำบลหาดยายเป็นพื้นที่นำร่องในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยโดยการประยุกต์ใช้กระบวนการ Appreciation Influence Control : AIC

3. การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การศึกษาภาคสนามในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนอำเภอหลังสวน มาดำเนินการการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลหาดยาย ผู้วิจัยได้ดำเนินการในแต่ละขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย โดยการประยุกต์ใช้กระบวนการ Appreciation Influence Control : AIC คือ

1) ขั้นตอนการสร้างความรู้ ได้ดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาขยะมูลฝอยและการจัดการขยะที่ถูกต้อง รวมถึงรณรงค์ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะที่ถูกต้อง ชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการขยะและต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะที่ถูกต้องเหมาะสมกับชุมชนของตน

2) ขั้นการสร้างแนวทางพัฒนา แบ่งออกเป็น 2 ช่วง ได้แก่ (1) การคิดโครงการหรือกิจกรรมที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องเหมาะสมกับชุมชนของตน ผลจากการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้โครงการหรือกิจกรรมรวมทั้งสิ้น จำนวน 15 โครงการ และ (2) การจัดลำดับความสำคัญของโครงการหรือกิจกรรมการจัดการขยะของชุมชน แบ่งออกเป็นประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่ประชาชนทำเองได้ จำนวน 8 โครงการ เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อยดังนี้ โครงการสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ โครงการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด โครงการทำน้ำหมักชีวภาพ (ขยะเปียก ลดโลกร้อน) โครงการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ โครงการตัดหญ้าและเก็บขยะริมถนน โครงการเยาวชนกำจัดขยะมูลฝอยพื้นที่สาธารณะ โครงการจัดทำตาข่ายใส่ขยะที่ขายได้ และโครงการจัดตั้งกลุ่มรับซื้อขยะในชุมชน และประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่ประชาชนทำได้เองบางส่วนและขอความสนับสนุนจากหน่วยงาน มีจำนวน 7 โครงการ คือ โครงการจัดทำแผ่นพับ “ร่วมมือ ร่วมใจ คัดแยกขยะในครัวเรือน” โครงการธนาคารขยะเพื่ออุปกรณ์การแพทย์และอาสาสมัครท้องถิ่นรักโลก โครงการรณรงค์ห้ามทิ้งขยะ

ริมทางและแม่น้ำลำคลอง โครงการการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนและชุมชน โครงการรณรงค์หมู่บ้านปลอดขยะอันตรายขยะติดเชื้อ โครงการจัดซื้อถังคัดแยกขยะมูลฝอย และโครงการจัดตั้งสถานที่ทิ้งขยะแยกประเภท และ

3) ขั้นการสร้างแนวทางปฏิบัติ ชุมชนร่วมกันนำโครงการมาสู่การปฏิบัติ โดยการประชุมแบ่งกลุ่มผู้รับผิดชอบโครงการ และแต่ละกลุ่มร่วมกันกำหนดรายละเอียดการปฏิบัติการโครงการหรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย

สอดคล้องกับ Phonphumuang, A., Hanphichanchai, K., & Siwinna, S. (2017, p.147-161) พบว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาระบบคัดแยกมูลฝอยในชุมชนแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ PAOR โดยใช้แนวคิด การศึกษาวิเคราะห์ชุมชนอย่างมีส่วนร่วม (PRA) กระบวนการประชุมแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (AIC) การจัดกิจกรรมได้โครงการเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ทั้งหมด 9 โครงการ ได้ดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องและได้รูปแบบการพัฒนาระบบคัดแยกมูลฝอยเป็น MUANGSUANG - Model และสอดคล้องกับ Decha, N. (2014) พบว่า ผลการหามาตรการในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน โดยนำกระบวนการ AIC มาประยุกต์ใช้แสดงให้เห็นว่า ประชาชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา ร่วมวางแผนในการแก้ไขปัญหา ดำเนินการแก้ไขปัญหา อันก่อให้เกิดโครงการ “เลม็ดน่าอยู่ไร้ขยะมูลฝอย” โดยมีรูปธรรมในการดำเนินโครงการ คือ กองทุนมูลฝอย 1 แห่ง ซึ่งเป็นการสร้างรายได้และมีการนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์เพิ่มมากขึ้น นำไปสู่การจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีส่วนร่วมในพื้นที่อย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับ Detwilai, S. (2010, p.108-114) พบว่า ตามวงจรวิจัยปฏิบัติการ โดยผู้วิจัยใช้กระบวนการ AIC ให้ประชาชนร่วมกันนำเสนอปัญหาขยะในชุมชน จากนั้นจึงร่วมกันกำหนดกิจกรรมโครงการ เพื่อการจัดการขยะได้ 3 โครงการ คือ โครงการพัฒนาชุมชนน่าอยู่ โครงการน้ำชีภาพและโครงการธนาคารขยะ

3.2 ปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วม

ปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่ เป็นการนำโครงการหรือกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยที่กำหนดมาดำเนินการใช้ในพื้นที่เป้าหมาย คือ ตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร โดยประชาชนทั้ง 13 หมู่บ้าน มีส่วนร่วมปฏิบัติการในกิจกรรมโครงการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง ตามแผนปฏิบัติการโครงการที่ได้รับมอบหมาย ในส่วนโครงการที่ประชาชนทำได้เองบางส่วนนั้นชุมชนได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน วัด โรงเรียน และองค์การบริหารส่วนตำบลหาดยาย ทำให้สามารถดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ ใช้ระยะ เวลา 3 เดือน ทั้งนี้ เนื่องจากประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่การคิดและตัดสินใจ การวางแผนงานร่วมกัน การดำเนินงาน ปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ และได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากผู้นำชุมชนและหน่วยงานในชุมชนอย่างทั่วถึง

สอดคล้องกับ Decha, N. (2014) พบว่า ประชาชนที่เข้าร่วมประชุมได้ร่วมแสดงความคิดเห็นโดยอภิปรายร่วมกันโดยอาศัยความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ในการพัฒนาชุมชนจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ซึ่งสามารถนำมาวางแผนโครงการ เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของโครงการหรือกิจกรรมที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ ในการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องเหมาะสม จากการตั้งข้อสังเกตใน 5 ประเด็น ดังนี้ ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ ประโยชน์ที่ได้รับ ความเป็นไปได้ ความร่วมมือของชุมชน และประหยัดงบประมาณ จากการหามาตรการและแนวทางในการจัดการขยะร่วมกัน โดยให้ที่ประชุมร่วมกันคิดแผนดำเนินงาน รวมทั้งผู้รับผิดชอบแต่ละหน้าที่ ซึ่งสมาชิกที่ประชุมร่วมกันกำหนดและร่วมกันรับผิดชอบต่อโครงการ ซึ่งทำให้รู้สึกเป็นเจ้าของโครงการนำไปสู่การยอมรับและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และสอดคล้องกับ Songdetchtharanon, C. (2021, p.140-141) พบว่า การดำเนินงานแบบบูรณาการให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องโดยรวม มีการวางแผนการดำเนินงานด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมครอบคลุมทุกภาคส่วน

มีการกำหนดนโยบาย แผนงานโครงการหรือกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ส่งผลให้การปฏิบัติการโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน ประสบผลสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์และบรรลุเป้าหมายที่คาดหวัง

4. ประเมินการมีส่วนร่วมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนหาดยาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดชุมพร

จากการปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่เป้าหมาย ผู้วิจัยได้ทำการประเมินการมีส่วนร่วมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลหาดยาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดชุมพร เสนอผลตามลำดับ ดังนี้

1) การประเมินความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนหาดยาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดชุมพร พบว่า โดยภาพรวมทั้งฉบับอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) การประเมินความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เนื่องจากประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่เข้าประชุมฟังการบรรยายของหน่วยงานและผู้นำชุมชนเกี่ยวกับความรู้การจัดการขยะมูลฝอย ตลอดถึงการเข้าร่วมดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน และปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยด้วยตนเอง จึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะเป็นอย่างดี

กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับ Meenakhon, J. (2011) พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก มีการคัดแยกประเภทมูลฝอย ทำให้สามารถวางแผนในการกำจัดมูลฝอยครั้งสุดท้ายได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์หรือชักชวนให้ร่วมทำกิจกรรม เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการ ซึ่งดูได้จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการที่ทางตำบลบางนางลี่เป็นผู้กำหนด และประชาชนยังมีโอกาสในการเข้าไปร่วมขั้นตอนการค้นหาคำปัญหา การกำหนดแนวทางแก้ไข และยังสอดคล้องกับ Pintamoon, D. (2012, p.86-90) พบว่า ด้านความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก ความรู้ด้านขั้นตอนในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านความสามารถแยกประเภทขยะได้ ด้านความสามารถแยก

ขณะที่มีอันตรายได้ ด้านการให้การร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านความเอาใจใส่ในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับมากทุกข้อ

2) การประเมินการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน หาดยาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า โดยภาพรวมทั้งฉบับอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) การประเมินผลการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิดและตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผล มีการประชุมเป็นประจำทุกเดือนในแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับ Najampa, P. (2014, p.93-96) พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ Yungyuen, S., Somdee, T., Wiboon-uthai, J., & Thitisut, S. (2013) พบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผน และการติดตามประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมระดับมาก

กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับ Pintamoon, D. (2012, p.86-90) พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะประชาชนเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาและความต้องการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนร่วมกับเทศบาล ร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนเพื่อจัดทำโครงการหรือกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอย และให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนของตนเองแก่เจ้าหน้าที่เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนร่วมกันในการวางแผนงาน/โครงการ เพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน และมีการจัดทำแผนปฏิบัติการตามโครงการ หรือกิจกรรมแต่ละหมู่บ้าน ตลอดจนมีคณะกรรมการหรือคณะทำงานในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำหมู่บ้านและหน่วยงานต่าง ๆ

3) การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน หาดยาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า โดยภาพรวมทั้งฉบับอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมการจัดการขยะมูลฝอย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเนื่องจากประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการ

คิดและตัดสินใจ การวางแผนงานไปปฏิบัติ มีกระบวนการดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผล ซึ่งประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ ประชาชนจึงเห็นว่า โครงการหรือกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ดีทำให้ชุมชนสะอาด ประชาชนได้มีความรู้ และทำให้ประชาชนที่ทำกิจกรรมช่วยกันกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของตนเอง และประชาชนให้ความสำคัญกับมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ตลอดจนผู้นำชุมชน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และตัวแทนหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งโครงการหรือกิจกรรม ประชาชนดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพราะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและชุมชนอย่างยิ่ง ประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจถึงอันตรายของขยะและประโยชน์ของขยะ และเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้มีจิตสำนึกถึงการกำจัดขยะ และยังทำให้เกิดชุมชนที่เข้มแข็ง เพราะทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะร่วมกัน

กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับ Dueanjam, K. (2015) พบว่า โดยภาพรวมปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ Chukan, K. (2011, p.93-94) พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีกิจกรรมการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอย โดยจัดทำโครงการที่เน้นการลดปริมาณขยะมูลฝอยชุมชน เช่น โครงการจัดตั้งธนาคารขยะหรือวัสดุเหลือใช้ การหมักทำปุ๋ย การหมักปุ๋ยน้ำชีวภาพ ตลาดนัดขยะมูลฝอย ขยะรีไซเคิล ขยะมูลฝอยแลกไข่ ผ้าป่ารีไซเคิล สหกรณ์สินค้ารีไซเคิล เป็นต้น และส่งเสริมกิจกรรมรณรงค์การตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากขยะมูลฝอยประเภทต่าง ๆ โดยการหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีภายในบ้านเปลี่ยนมาใช้วิธีการทางธรรมชาติ

5. บทส่งท้าย

การดำเนินการศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนมีส่วนร่วม อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) กลุ่มเป้าหมายโดยการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหลังสวน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหาดยาย ผู้นำชุมชน และตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 42 คน และกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบประเมิน จำนวน 378 คน ผู้วิจัยค้นพบว่า สภาพ

ปัญหาขยะมูลฝอยในอำเภอลำสน จังหวัดชุมพร ยังคงเป็นปัญหาที่ต้องรับการแก้ไข ปัญหาทุกตำบล แม้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการณรงค์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย และสร้างจิตสำนึกด้วยการดำเนินการโครงการและ กิจกรรมต่าง ๆ ในการจัดการขยะมูลฝอย แต่ยังคงขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน จากการ ดำเนินการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย โดยประยุกต์ใช้ กระบวน AIC เพื่อให้เกิดการร่วมกันคิดและตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติดำเนินงาน และร่วมติดตามประเมินผล การดำเนินงานแต่ละขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ซึ่งได้โครงการ ในการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน จำนวน 15 โครงการ และนำไปสู่การปฏิบัติ ส่งผลให้ เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจริงจัง ซึ่งเห็นได้จากการประเมินการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในทุกด้านอยู่ในระดับมาก ดังนั้น การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนต้องมีส่วน ร่วมกันทุกฝ่าย ทุกภาคส่วน จึงจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสเข้ามามีส่วน ร่วมการจัดการขยะมูลฝอยในทุกขั้นตอน และควรให้ประชาชนได้ประสบการณ์เรียนรู้ กิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยที่หลากหลายและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการสร้างกลุ่มคนที่ สามารถพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพ และสามารถสร้างกลุ่มเครือข่ายสู่ ชุมชนใกล้เคียง จะทำให้เกิดการจัดการขยะมูลฝอยอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำชุมชน ควรให้ความสำคัญต่อบริบท ในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชน และควรมุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมของ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงเรียน และวัด ให้เป็นศูนย์กลางในการรณรงค์ และให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยกับประชาชนในชุมชนอย่างครบวงจร

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดทำแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการขยะ มูลฝอย และจัดหางบประมาณ อุปกรณ์ และบุคลากร ตลอดจนสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย เพื่อรองรับปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน และต้องบูรณาการการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงาน

ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นรูปธรรม และมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

References

- Chukan, K. (2011). A Study of the Solid Waste Management System in Pak Kret Municipality, Nonthaburi Province. Master's thesis, Silpakorn University.
- Decha, N. (2014). Public Participation in Solid Waste Management in Lamet Subdistrict, Chaiya District, Surat Thani Province. Master's thesis, Prince of Songkla University.
- Detwilai, S. (2010). Participatory Action Research on Waste Management in Siwakhon Village, Moo 8, Thaiban Mai Subdistrict, Mueang District, Samut Prakan Province. Master's thesis, Dhonburi Rajabhat University.
- Dueanjam, K. (2015). Satisfaction and Factors Affecting Public Satisfaction in Solid Waste Management of Ban Bueng Town Municipality, Chonburi Province. Master's thesis, Burapha University.
- Meenakhon, J. (2011). Public Participation in Solid Waste Management of Bang Nangli Subdistrict, Amphawa District, Samut Songkhram Province. Research report, Suan Sunandha Rajabhat University.
- Najampa, P. (2014). Public Participation in Solid Waste Management of Khlong Yai Subdistrict Municipality, Trat Province. Master's thesis, Burapha University.

- Phonphumuang, A., Hanphichanchai, K., & Siwinna, S. (2017). Development of a Participatory Waste Separation System in Muang Suang Municipality, Roi Et Province. *Southern College of Nursing and Public Health Network Journal*, 4(Special Issue), 147–161.
- Pintamoon, D. (2012). Participatory Solid Waste Management in Ban Sok Subdistrict Administrative Organization, Lom Sak District, Phetchabun Province. Research report, Phetchabun Rajabhat University.
- Pollution Control Department. (2017). Thailand's Municipal Solid Waste Situation Report 2016. Bangkok: Ministry of Natural Resources and Environment, Waste and Hazardous Substances Management Bureau.
- Pollution Control Department. (2022). Thailand's Municipal Solid Waste Disposal Sites Situation Report 2022. Bangkok: Ministry of Natural Resources and Environment, Waste and Hazardous Substances Management Bureau.
- Saratam, T. (2008). Strategies for Developing the Solid Waste Management System in Dan Sai Subdistrict Municipality, Loei Province. Master's thesis, Loei Rajabhat University.
- Songdettharanon, C. (2021). Public Participation in Solid Waste Management in the Municipality of Mueang District, Khon Kaen Province. Master's thesis, Krirk University.
- Yungyuen, S., Somdee, T., Wiboon-uthai, J., & Thitisut, S. (2013). Participatory Research on Waste Bank Management in Ban Hua Nong Community, Kham Riang Subdistrict, Kantharawichai District, Maha Sarakham Province. Community Research Report, Mahasarakham University.